

شهروندان و اربابان

تاریخ اجتماعی اندیشه‌ی سیاسی غرب
از دوران باستان تا قرون وسطای متأخر

الن میک‌سینز وود / یوسف صفاری

مطبوعه و انتشارات: انتشارات آستان قدس
مکان: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰

مطبوعه: انتشارات آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

مطبع: چاپخانه آستان قدس

فهرست

۱۱	سیاس‌گزاری
۱۳	تاریخ اجتماعی نظریه‌ی سیاسی
۱۳	نظریه‌ی سیاسی چیست؟
۱۶	تاریخ نظریه‌ی سیاسی
۲۶	تاریخ اجتماعی نظریه‌ی سیاسی
۳۳	خاستگاه نظریه‌ی سیاسی
۳۹	نظریه‌ی سیاسی در تاریخ: شرحی مختصر
۴۴	آثار مرجع
۴۷	پولیس یونان باستان
۴۷	ابداع سیاست
۴۹	پیدایش دموکراسی
۵۷	آیا این دموکراسی ^۱ دموکراتیک بود؟
۶۵	تکامل نظریه‌ی سیاسی
۷۰	فرهنگ دموکراسی
۷۵	دموکراسی و فلسفه: سوفسطایی‌ها
۸۱	سقراط و پروتاگوراس
۹۳	افلاطون: جمهوری
۱۰۵	مرد سیاسی و قوانین
۱۱۱	فلسفه و ایدئولوژی
۱۱۴	ارسطو
۱۲۱	سیاست ارسطو
۱۲۸	سیاست و طبیعت

۱۳۵	از پولیس تا امپراتوری
۱۳۵	از ارسطو تا اسکندر
۱۴۰	فلسفه هلنیستی: اپیکوری‌ها و رواقیان
۱۵۴	ظهور و سقوط روم
۱۶۲	فرهنگ مالکیت: قانون رومی
۱۷۰	فرهنگ مالکیت: فلسفه رواقی در روم
۱۷۷	سیسرو
۱۸۳	برابری اخلاقی، نابرابری سیاسی
۱۹۲	مسیحیت رومی: از پُل تا آگوستین
۲۰۴	آگوستین هیپویی
۲۱۷	قرون وسطا
۲۱۷	از روم امپراتوری تا «فئودالیسم»
۲۳۳	کلیسا، دولت و مالکیت
۲۴۴	مذهب، فلسفه و قانون
۲۵۰	بازتعریف سپهر سیاسی
۲۶۰	اندیشه‌ی سیاسی قرون وسطا؟
۲۶۵	توماس آکویناس
۲۷۳	جای‌گزینی مناسبات شهروندی با قانونی
۲۷۸	ژان پاریسی
۲۸۳	مارسلیوس پادوایی
۲۹۱	ویلیام اوکامی
۳۰۱	نتیجه‌گیری
۳۰۷	نمایه

۱۸	فهرست مطالب
۲۶	فهرست منابع
۳۰۱	فهرست مصطلحات
۳۱۱	فهرست اسامی
۳۲۱	فهرست موضوعات
۳۳۱	فهرست جداول
۳۴۱	فهرست تصاویر
۳۵۱	فهرست نقشه‌ها

تاریخ اجتماعی نظریه‌ی سیاسی

نظریه‌ی سیاسی چیست؟

هر تمدن پیچیده‌ای که دولت و رهبری سازمان‌یافته دارد، ناگزیر از آفرینش اندیشه‌هایی دربارهِی مناسبات بین رهبر و پیرو، حاکم و رعیت، فرمان‌روایی و فرمان‌برداری است. می‌توانیم این اندیشه‌ها را سیاسی بخوانیم، خواه به شکل فلسفه‌ی روش‌مند باشند، خواه شعر، تمثیل یا ضرب‌المثل، شفاهی باشند یا مکتوب. اما موضوع این کتاب به نوع به‌راستی خاصی از اندیشه‌ی سیاسی برمی‌گردد که در شرایط تاریخی به‌راستی خاصی در یونان باستان سر برآورد و بیش از دوهزار سال در جایی که اکنون آن را اروپا می‌نامیم، و نیز در پایگاه‌های استعماری‌اش، رشد کرد.^۱

بخواهیم یا نخواهیم، یونانیان با به‌کارگیری عقل انتقادی برای به‌پرسش‌گرفتن پایه‌ها و مشروعیت قواعد اخلاقی سنتی و اصول حقوق سیاسی، نوعی متمایز و خاص خود از نظریه‌ی سیاسی، یعنی بررسی روش‌مند و تحلیلی اصول سیاسی، را ابداع کردند که مملو از تعاریف پیچیده و مباحثات خصمانه بود. به‌رغم آن‌که در دنیای

---

۱. اندیشه‌ی «سیاسی» در هر شکل‌اش، وجود سازمان سیاسی را مفروض می‌داند. برای هدفی که این کتاب دنبال می‌کند، این شکل سازمان‌دهی را «دولت» نامیده‌ام و آن را به قدر کفایت وسیع تعریف کرده‌ام که شکل‌های بسیار متنوعی، از پولیس و بوروکراسی‌های پادشاهی باستان تا دولت‌ملت‌های مدرن را شامل شود. با این حال در جای‌جای این کتاب اغلب بر حسب ضرورت به تفاوت میان انواع مختلف دولت اشاره خواهم کرد. بر این اساس، دولت «ترکیبی از نهادهایی است که از ره‌گذر آن‌ها جامعه بر پایه‌ای برتر از خویشاوندی، سازمان می‌یابد - سازمانی از قدرت که ادعای «سروری در به‌کارگیری زور عریان درباره مسائل اجتماعی» دارد و متشکل از «نهادهای رسمی مختص اعمال زور» است (Morton Fried, *The Evolution of Political Society*, New York: Random House, 1968, pp.)

229-30). دولت بر نهادهایی کم‌تر فراگیر نظیر خانوارها، کلان‌ها، گروه‌های خویشاوندی و نظایر آن، محاط است و نقش‌های عام اجتماعی را که از توان این نهادها خارج است، اجرا می‌کند.